

Stiprinkime mokyklos ir universiteto ryšius

Andrea Erdei, Zsuzsa N. Tóth

Pagrindinis mokytojus rengiančių institucijų tikslas – kuo geriau paruošti studentus būsimai profesijai. Kad ir kaip kruopščiai parengti ir išsamūs būtų mokymo planai, kad ir kaip į praktiką orientuoti būtų metodikos seminarai, vieno dalyko – tikros praktikos – studentams garantuoti negalime. Savotiškai idealizuoti ir su konkrečia situacija nesusiję seminarai neleidžia kandidatams į mokytojus patirti sekinančios mokyklos kasdienybės skonio, profesinių sėkmių ir nesėkmių ar begalinės situacijų, su kuriomis dirbdamas susiduria mokytojas, įvairovės. Taigi savo tikslų turime siekti tik glaudžiai bendradarbiaudami su mokyklomis, kuriose studentai atlieka praktiką. Ar mūsų darbas bus veiksmingas, priklausys nuo šio bendradarbiavimo sėkmės.

Abi šio straipsnio autorės kartu su kitais 23 kolegomis dėstytojais dirba Budapešto Lorádo Eötvöso universiteto Pedagogikos koledžo Anglų kalbos ir literatūros katedroje ir dėsto anglų (užsienio) kalbą. Baigę mūsų koledžą, studentai įgyja humanitarinių mokslų bakalauro laipsnį, suteikiantį jiems teisę dėstyti anglų kalbą ir literatūrą 10-16 metų moksleiviams.

Gerai suprasdami praktikos svarbą, ieškome būdų, kaip sustiprinti katedros ryšius su studentų praktikai vadovaujančiais mokytojais, taip pat norime metodikos seminarus kuo glaudžiau susieti su būsimų mokytojų mokomąja praktika. Tam parengėme praktikos vadovų apklausą ir sudarėme klausimyną universiteto aukštesniųjų kursų studentams. Šie tyrimai padėjo mums ne tik pakeisti pačią mokomąją programą, bet ir persikirstyti darbuotojų pareigas.

Prieš supažindindami su programos pakeitimais, aptarkime pirminį jos variantą bei tyrimo metodus. Klausimus studentų praktikai vadovaujantiems mokytojams rasite pačiame straipsnyje, o aukštesniųjų kursų studentams skirtas klausimynas ir mūsų suformuluoti pamokos vertinimo kriterijai pateikti prieduose.

Apie Lorádo Eötvöso universiteto mokytojų rengimo programą

Būsimų vidurinės mokyklos anglų (užsienio) kalbos mokytojų humanitarinių mokslų bakalauro studijos trunka ketverius metus. Vos tik įžengę į universitetą, mūsų studentai pradedami rengti mokytojo profesijai. Per pirmuosius trejus metus Ugdymo ir ugdymo psichologijos katedra rengia privalomuosius ir pasirenkamuosius seminarus įvairiomis ugdymo ir mokymo temomis. Studentų atliktos užduotys (apklausos, tyrimai, rašiniai, į vaizdo kasetę įrašytos trumpos pamokos) kaupiamos aplankuose, kuriuos greta kitų dalykų studijoms baigiantis įvertina bakalauro laipsnį teikianti komisija.

Trečiaisiais studijų metais studentai supažindinami su konkrečia dalyko (šiuo atveju anglų kaip užsienio kalbos) dėstyimo metodika ir toliau šiam klausimui programoje daug dėmesio skiriama iki pat studijų pabaigos. Metodiniame mokymo plane dalyko mokymui skirti keturi semestrai iš eilės. Būsiami mokytojai skatinami aktyviai dalyvauti metodikos seminaruose ir kaupiti pasirinktos srities žinias.

Studentus supažindinus su teoriniais užsienio kalbos mokymo ir mokymosi pagrindais, prasideda pirmasis mokomosios praktikos etapas. Pirmąjį trečiojo kurso semestrą numatyta dukart apsilankyti mokykloje, kur praktikantai stebi parodomąsias pamokas. Paprastai 10-14 būsimų mokytojų grupė, lydimą metodikos dėstytojo, lankosi mokykloje ir stebi pamokas. Vėliau dėstytojas rengia diskusiją su pamoką vedusiu mokytoju, studentų praktikos vadovu. Studentų praktikos vadovas – tai mokykloje dirbantis mokytojas praktikas, kuris veda parodomąsias pamokas ir kasmet

vadovauja 5-6 būsimų mokytojų mokomajai praktikai bei padeda jiems antrajame mokomosios praktikos etape pasiruošti savo pačių parodomosioms pamokoms, vedamoms to paties mokytojo klasėse. Be to, praktikos vadovas ištikus mokslo metus konsultuoja studentus ir vertina jų pasirengimą semestro gale.

Tas pats mokytojas dažnai vadovauja pirmajam mokomosios praktikos etapui toje pačioje mokykloje, kurioje vėliau, antrajame etape, jau pats praktikantas veda pirmąsias savarankiškas pamokas. Etapo pabaigoje universiteto studentai turi už stebėtas pamokas atsiskaityti: remdamiesi konkrečiais kriterijais, jie aprašo pamokas ir pagrindžia mintis ne tik savo patirtimi, įgyta lankantis mokykloje, bet ir atitinkama profesine literatūra.

Mūsų katedra yra sudariusi dešimt sutarčių su mokyklomis, kuriose atliekama praktika, ir su dvylika šiose mokyklose dirbančių mokytojų praktikos vadovų. Antrąjį semestrą būsimi mokytojai mokosi praktinių metodikos kurso dalykų ir pagal sudarytą iš anksto tvarkaraštį šešis kartus lankosi mokykloje, kad labiau perprastų profesinę mokytojo veiklą ir geriau susipažintų su anglų kaip užsienio kalbos dėstymo ypatumais. Šis tvarkaraštis sudarytas taip, kad studentai kaskart lankytųsi vis kito mokytojo pamokose ir susipažintų su įvairiais mokymo būdais.

Iki tol, kai kitais metais patys stos prieš klasę, metodikos seminaruose būsimi mokytojai gali išbandyti įvairius kalbos mokymo būdus mokydami savo bendrakursius, dirbdami poromis arba vaidindami situacijas. Vėliau, vadovaujami seminario vadovo, studentai aptaria šias pamokas stengdamiesi suvokti savo privalumus ir daryti kuo mažiau klaidų.

Ketvirtais studijų metais kiekvienam studentui skiriamas mokytojas praktikos vadovas, kurio prižiūrimas jis atlieka mokykloje praktiką. Kandidatai į mokytojus lankosi savo mokyklose triskart per savaitę du semestrus, kurių kiekvienas trunka penkias savaites. Būtent tuomet studentai glaudžiai bendradarbiauja su savo praktikos vadovais, nes vienas toks mokytojas vadovauja tik dviem trimis praktikantams. Vienam mokytojui paskirti praktikantai sudaro darbo grupę. Jie lankosi savo draugų pamokose, aptaria jas ir padeda vienas kitam tobulėti. Praktikantai veda 16-20 bandomųjų pamokų, paskui vyksta įskaitinė pamoka, kurios vertinimo balas labai svarbus baigiant universitetą.

Problemos

Nors metodikos seminarų ir mokomųjų praktikų programos bei planai buvo sudaryti taip, kad kuo geriau tenkintų profesinius būsimų mokytojų poreikius, tarp metodikos dėstytojų ir mokytojų praktikos vadovų nebuvo jokio ryšio, jie dirbo atskirai vieni nuo kitų ir visiškai nerodė noro suvienyti pastangas. Maža to, metodikos seminaruose nagrinėjami klausimai visai nebuvo derinami su problemomis, praktikos metu kylančiomis mokykloje. Atrodė, jog abipusiškai naudinga praktikantų patirtį, įgytą mokykloje dėstant užsienio kalbą, susieti su metodikos seminarų medžiaga, bet tam būtinas puikiai sustyguotas bendradarbiavimas.

Tyrimo metodai – apklausos ir klausimynai

Siekdami, kad universiteto dėstytojai ir mokytojai praktikos vadovai glaudžiau bendradarbiautų, nutarėme apklausti praktikos vadovus ir praktikantus. Kad sužinotume, kokia yra mokytojų praktikos vadovų darbo su praktikantais patirtis, ką jie mano apie metodikos seminarų turinį bei kokių regi mokyklos ir universiteto bendradarbiavimo problemų, jiems pateikėme tokius klausimus:

- Kiek metų dirbate studentų praktikos vadovu?
- Kas jums labiausiai šiame darbe patinka?
- Kas jums šiame darbe sunkiausia?
- Kas jums šiame darbe geriausiai sekasi?

- Kurias šio darbo sritis norėtumėte patobulinti?
- Ar jaučiate poreikį nuolat kelti kvalifikaciją?
- Kokios temos jus domintų?
- Kaip vertinate praktikantų kalbos įgūdžius ir profesinį pasirengimą?
- Kaip dirbate su jums priskirtais praktikantais? Kaip manote, ar iš tiesų darbo grupės yra svarbios ugdant profesinius įgūdžius?
- Dėl ko praktikantai dažniausiai kreipiasi į jus pagalbos?
- Ką jūs manote apie įskaitinę pamoką kaip kontrolės formą? Kurie vertinimo kriterijai, jūsų manymu, yra svarbiausi?
- Kuo universiteto metodikos dėstytojas galėtų jums padėti dirbant su praktikantais?

Norėdami atskleisti, kaip mokomąją praktiką vertina aukštesniųjų kursų studentai, 69 praktikantams pateikėme klausimyną. Daugiausia dėmesio jame skirta antrajam praktikos etapui (dešimties savaičių mokomajai praktikai, kuriai vadovauja mokytojas praktikos vadovas). Be to, į klausimyną buvo įtraukti pačios praktikos, praktikos vadovo ir metodikos seminarų vertinimai, ypatingą dėmesį kreipiant į jų veiksmingumą ir naudą rengiant studentus mokytojais (žr. A priedą).

A priedas. Studentų, atliekančių anglų (užsienio) kalbos mokomąją praktiką, klausimynas

Mielieji anglų kalbos ir literatūros aukštesniųjų kursų studentai, prašytume atsakyti į toliau pateiktus klausimus. Iš jūsų atsakymų norime sužinoti, ar veiksminga ir sėkminga buvo jūsų anglų (užsienio) kalbos mokomoji praktika ir kaip reikėtų keisti mokomąją programą siekiant geriau parengti studentus mokytojo darbui. Iš anksto dėkojame.

1. Kaip manote, ar dešimties savaičių mokomoji praktika ketvirtame kurse yra:

- ☐ per ilgą?
 - ☐ normalios trukmės?
 - ☐ per trumpą?
- (Atitinkamą atsakymą pažymėkite varnele.)

2. Ar esate patenkintas mokykla, kurioje atlikote praktiką?

(Kiekvieną atsakymą įvertinkite keturbale sistema: 1 - visiškai nepatenkintas; 2 - šiek tiek patenkintas; 3 - patenkintas; 4 - labai patenkintas.)

- ☐ bendras mokyklos klimatas
- ☐ klasės
- ☐ techninė įranga
- ☐ didaktinių ir vaizdinių priemonių gausa
- ☐ klasių sudėtis

3. Ar esate patenkintas savo praktikos vadovo darbu? (Atsakymą pažymėkite varnele.)

- ☐ visiškai patenkintas
- ☐ nelabai patenkintas
- ☐ visai nepatenkintas

4. Ar dažnai ir kaip praktikos vadovas aptardavo jūsų vestą pamoką? (Atsakymą pažymėkite varnele.)

- ☐ žodžiu
- ☐ žodžiu ir raštu
- ☐ po kiekvienos pamokos
- ☐ ne visada
- ☐ labai retai

- 5. Kokiais bruožais, jūsų nuomone, turi pasižymėti geras mokytojas praktikos vadovas?** (Kiekvieną nurodytą ypatybę įvertinkite keturbale sistema pagal svarbumą: 4 - labai svarbu; 3 - svarbu; 2 - nelabai svarbu; 1 - visai nesvarbu.)
- ☐ kantrus bendraudamas su studentais
 - ☐ atviras naujoms idėjoms
 - ☐ griežtas
 - ☐ pasirengęs padėti
 - ☐ dažnai pagiria studentus
 - ☐ padrąsina net ir kritiškai vertindamas
 - ☐ neprimeta savo nuomonės
 - ☐ pasirengęs diskutuoti, jeigu nuomonės skiriasi
 - ☐ pataria, kur ieškoti papildomos medžiagos
 - ☐ įvaldęs šiuolaikinius užsienio kalbos mokymo metodus
 - ☐ mėgsta savo darbą
 - ☐ yra puikus specialistas
 - ☐ pavyzdys studentams
 - ☐ kita (nurodykite)
- 6. Apibūdinkite įvairių mokomosios praktikos veiklos rūšių naudą.** (Kiekvieną punktą įvertinkite taip: 4 - nepaprastai naudinga; 3 - labai naudinga; 2 - svarbu; 1 - visai nereikalinga; 0 - nepritaikoma)
- ☐ praktikos vadovo vedamų pamokų stebėjimas
 - ☐ praktikos vadovo vestų pamokų aptarimas
 - ☐ kolegų praktikantų vedamų pamokų stebėjimas
 - ☐ kolegų praktikantų vestų pamokų aptarimas
 - ☐ pamokų planavimas susitelkus į nedideles grupes
 - ☐ individualus pamokų planavimas
 - ☐ pamokų planų aptarimas su praktikos vadovu
 - ☐ pamokų vedimas
 - ☐ vestų pamokų aptarimas grupėje
 - ☐ individualus vestų pamokų aptarimas su praktikos vadovu
 - ☐ vestų pamokų aptarimas kartu dalyvaujant ir metodikos dėstytojui
- 7. Nurodykite, kas iš metodikos seminarą padėjo pasirengti mokomajai praktikai.** (Kiekvieną punktą pažymėkite T - "taip" arba N - "ne".)
- ☐ gramatikos aiškinimas
 - ☐ žodyno turtinimas
 - ☐ tarties mokymas
 - ☐ kalbėjimo įgūdžių lavinimas
 - ☐ pamokos planavimas
 - ☐ klasės valdymas
 - ☐ mokinių darbo vertinimas
 - ☐ ryšių su mokiniais stiprinimas
 - ☐ mokinių motyvacija
 - ☐ klaidų taisymas
 - ☐ testų ir kontrolinių darbų rengimas
 - ☐ vadovėlių ir papildomų šaltinių naudojimas
 - ☐ vaizdinių priemonių naudojimas
 - ☐ žaidimų pasitelkimas kalbos įgūdžiams ugdyti
- 8. Kaip manote, kuriose srityse per mokomąją praktiką pasiekėte pažangos?** (Atitinkamą punktą pažymėkite varnele.)
- ☐ kalbos įgūdžiai
 - ☐ patirtis vesti pamoką
 - ☐ gebėjimas savarankiškai planuoti
 - ☐ mokėjimas bendrauti su vaikais
 - ☐ suvokimas, kad mokytojauti yra jūsų pašaukimas
 - ☐ savimonės ugdymas

9. Apibūdinkite įskaitinės pamokos vertinimo kriterijų svarbą. (Kiekvieną punktą įvertinkite taip: 4 - labai svarbu; 3 - svarbu; 2 - nelabai svarbu; 1 - visai nesvarbu.)

- ☐ aiškus pamokos planas
- ☐ veiklų įvairovė pamokoje
- ☐ gebėjimas naudotis vaizdinėmis priemonėmis
- ☐ veiksmingumas (pamokoje mokiniai įgyja naujų gebėjimų ar įgūdžių)
- ☐ konkretus mokymas
- ☐ visi mokiniai aktyviai įtraukti į veiklą
- ☐ tinkamas mokymo tempas
- ☐ klasėje tvyro geras klimatas
- ☐ temos ir užduotys, atitinkančios mokinių poreikius ir interesus
- ☐ mokytojas puikiai moka kalbą
- ☐ gimtoji kalba vartojama tik būtinai prireikus
- ☐ garantuotas grįžtamasis ryšys (klaidų taisymas, mokinių vertinimas)
- ☐ skatinamas nuoširdus mokinių bendradarbiavimas

10. Ar ketinate baigęs universitetą dirbti mokytoju? (Atitinkamą atsakymą pažymėkite varnele.)

- ☐ taip
- ☐ ne
- ☐ dar neapsisprendžiau

Jeigu jūsų atsakymas teigiamas, kokioje mokykloje norėtumėte dirbti? (Atitinkamą atsakymą pažymėkite varnele.)

- ☐ žemesniosiose ir vidurinėse bendrojo lavinimo mokyklos klasėse (su 7-14 metų mokiniais)
- ☐ aukštesniosiose bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos klasėse (su 14-18 metų mokiniais)
- ☐ privačioje humanitarinio profilio mokykloje
- ☐ valstybinėje arba privačioje humanitarinio profilio mokykloje

Kad galėtume konkrečiai įvertinti mokomosios praktikos veiksmingumą, prašytume pateikti šią informaciją:

Kokia jūsų antroji specializacija?

Kurioje mokykloje atliko te mokomąją praktiką?

Kas buvo jūsų praktikos vadovas?

Dėkojame už atsakymus ir linkime sėkmės laikant egzaminus.

Tyrimo išvados ir būsimų mokytojų rengimo programos pakeitimai Įskaitinės pamokos vertinimo kriterijai

Buvo malonu patirti, kad praktikos vadovai visi kaip vienas teigiamai atsiliepė apie seminarų turinį, metodus ir praktikantų metodikos žinias. Tačiau daugelis jų abejojo studentų įskaitinės pamokos vertinimo objektyvumu. Nors šios pamokos balas labai svarbus gaunant universiteto diplomą, jis daug priklausė nuo subjektyvaus pamoką vertinančio universiteto metodikos dėstytojo požiūrio. Norint šį prieštaravimą pašalinti, reikėjo sukurti aiškią vertinimo kriterijų sistemą.

Remdamiesi daugiamete vertinimo patirtimi, taip pat praktikos vadovų ir praktikantų atsiliepimais, parengėme anglų (užsienio) kalbos įskaitinės pamokos vertinimo kriterijus. Smulkiai apibrėžėme tik aukščiausiojo (penktojo) lygmens reikalavimus. Aukščiausiu balu vertinama praktikanto vesta pamoka, kuri atitinka visus nustatytus kriterijus, o esant menkesniems gebėjimams, balai mažinami.

Vertinant pirmiausia atsižvelgiama į šiuos dalykus: pamokos planavimą, vedimą (turinį), asmenines ir profesines praktikanto savybes (žr. B priedą). Apibūdinti įskaitinės pamokos vertinimo kriterijus, stengėmės atsižvelgti į įvairius veiksnus pagal jų svarbą, taigi įvairiems vertinamos pamokos elementams buvo priskirtas nevienodas balų skaičius.

Su šiais vertinimo kriterijais praktikantai buvo supažindinti mokomosios praktikos pradžioje, kad, praktikos vadovų ir darbo grupės padedami, galėtų sistemingai ruošti įskaitinei pamokai. Gavę aiškius vertinimo kriterijus, ir metodikos dėstytojai, ir mokytojai praktikos vadovai dabar turi pasirūpinti, kad nebūtų praleista nė vienos temos, neliktų neišnagrinėta nė vieno klausimo, įtraukto į galutinį antrojo mokomosios praktikos etapo vertinimą. Kartu ir patys praktikantai geriau suvokia, kaip dirbti siekiant rezultato.

B priedas. Studento įskaitinės pamokos vertinimo kriterijai (anglų kalbos ir literatūros specialybė)

VERTINIMO SRITIS		PAMOKOS REIKALAVIMAI (PENKTASIS LYGMUO)	BALAI
I. Pamokos planavimas	1. Tikslai ir siekiai	Iškelti tikslai atitinka mokomosios programos reikalavimus. Plane tiksliai numatyti įgūdžiai ir stebėjimai, kurių vaikai įgis pamokoje	0/1/2
	2. Žinių lygis	Užduotys parinktos pagal mokinių įgūdžius ir žinias, atitinka jų gebėjimus ir individualius charakterio bruožus, o kartu motyvuoja ir skatina	0/1/2
	3. Priemonės	Vadovėlio medžiagą mokytojas pajvairina papildomais įvairių šaltinių duomenimis	0/1/2
	4. Veikla	Įvairi veikla skatina domėtis. Žinios įvertinamos nuolat kartojant išeitą medžiagą. Siūlomos alternatyvios ir papildomos užduotys	0/1/2
	5. Metodai	Parinkti tinkami metodai palaiko mokinių dėmesį ir padeda siekti iškeltų mokymosi tikslų	0/1/2
	6. Įgyvendinimas	Visos pamokos dalys rūpestingai apmąstytos, iškeltus uždavinius galima sėkmingai įgyvendinti per vieną pamoką	0/1/2
			Iš viso: 12

VERTINIMO SRITIS			PAMOKOS REIKALAVIMAI (PENKTASIS LYGMUO)	BALAI
II. Pamokos turinys	1. Struktūra	a) nuoseklumas	Pamoka susieta su ankstesnėmis ir būsimois temomis	0/1/2
		b) vientisumas	Puikiai išdėstyti supažindinimo su tema, nuodugnaus nagrinėjimo ir įtvirtinimo procesai	0/1/2
		c) susietumas	Pamokos dalys susijusios loginiais ryšiais, natūraliai pereinama iš vienos veiklos į kitą	0/1/2
	2. Priemonės	a) vadovėlis ir papildomi šaltiniai	Vadovėlio ir papildomų šaltinių ištraukos atitinka iškeltus mokymo tikslus ir mokinių poreikius bei aiškiai siejasi su kalbos kultūros užduotimis. Vadovėlio trūkumus mokytojas meistriškai kompensuoja pasitelkdamas papildomas užduotis ir įvairius pratimus	0/1/2
		b) dėstyto vaizdumas	Mokytojas puikiai geba dirbti prie lentos, gerai naudojasi vaizdinėmis priemonėmis, prireikus pasitelkia kruopščiai parengtą dalomąją medžiagą	0/1/2
		c) įranga	Mokytojas geba naudotis būtiniausia technine įranga (magnetofonu, vaizdo	0/1/2

		magnetofonu, grafiniu projektoriumi, kompiuteriu ir kt.)	
3. Klasės darbas	a) dėstymas	Kryptingas ir glaustas aiškinimas. Sunkesni dalykai iliustruojami pavyzdžiais	0/1/2
	b) klausimai, mokinių supratimo tikrinimas	Meistriškai pateikdamas įvairiausių rūšių klausimus, mokytojas skatina bendradarbiavimą ir siekia išprovokuoti ilgesnius atsakymus. Norint išgauti informacijos ir patikrinti supratimą, pasiteikiami įvairūs veiksmingi metodai	0/1/2
	c) gimtosios kalbos vartojimas	Gimtoji kalba vartojama tik tada, kai tai tikslinga	0/1/2
	d) laiko planavimas ir tempas	Tiksliai nustatytas laikas užduotims atlikti, mokytojas atsižvelgia į individualius mokinių skirtumus. Mokiniai nei atsilieka, nei per daug skuba. Tinkamai parinktos pertraukos. Puikiai suderintos aktyvinamoji ir raminamoji veiklos	0/1/2
	e) veiklos organizavimas	Mokytojas pasitelkia įvairius tarpusavyje susijusius modelius; jo paties vaidmuo kinta atsižvelgiant į mokymosi tikslus ir veiklą	0/1/2
	f) klaidų taisymas	Mokytojas geba pasirinkti tokį klaidų taisymo būdą, kuris atitinka veiklos pobūdį ir tikslus	0/1/2
	g) grįžtamasis ryšys ir mokinių vertinimas	Mokytojas pastebi ir įvertina kiekvieno mokinio pažangą; vertinimas pedagogiškai pagrįstas ir teisingas; mokiniai susi pažinę su vertinimo kriterijais	0/1/2
	h) drausmė	Mokytojas geba rasti ir išlaikyti pusiausvyrą tarp drausmės ir atsipalaidavimo	0/1/2
4. Mokymosi aplinka	a) bendravimas	Mokytojas geba nuoširdžiai bendrauti su mokiniais neatsižvelgdamas į jų amžių. Labiau pabrėžiami kalbos vartojimo įgūdžiai, o ne teorinės žinios (pateikiant naują medžiagą, mokiniams sudaroma galimybė žinias pritaikyti konkrečiame kontekste). Mokytojas drąsina mokinius reikšti mintis ir nuomones, ragina kuo daugiau tarpusavyje kalbėti angliškai	0/1/2
	b) aplinka	Mokytojas stengiasi sukurti tokią aplinką, kuri skatintų aktyvų visų mokinių dalyvavimą, ir pagal pamokos poreikius klasę įvairiai pergrupuoja	0/1/2
	c) mokinių savarankiškumas	Mokytojas renka mokinius orientuotą veiklą, siekdamas mokymąsi palengvinti, dirba įvairiais stiliais, įtraukia į pamoką mokymosi mokytis būdus. Mokiniai raginami prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi	0/1/2
Iš viso: 34			

VERTINIMO SRITIS		PAMOKOS REIKALAVIMAI (PENKTASIS LYGMUO)	BALAI
III. Asmeninės profesinės savybės	1. Tarpusavio santykiai	Mokytojo elgsena klasėje rodo, kad jis visus mokinius laiko asmenybėmis ir vertina kiekvieną nuomonę. Klasėje vyrauja nešališka pasitikėjimo ir bendradarbiavimo nuotaika	0/1/2
	2. Laikysena	Mokytojas geba valdyti auditoriją, kalba aiškiai, tiksliai ir nemonotoniškai, laisvai vaikšto po klasę, pasitelkia nežodines bendravimo formas	0/1/2
	3. Kalbos vartojimo lygis	Mokytojas aiškiai taria ir sklandžiai kalba, rūpestingai parenka žodžius ir gramatikos formas. Dėstydamas iš anksto parengtą pamoką, kalba be klaidų ir pats pasitaiso atsitiktinius, gyvai bendraujant išsprūdusius netikslumus	0/1/2
	4. Kalbinė kompetencija	Mokydamas užsienio kalbos, mokytojas remiasi įdomiais kalbos ir kultūros pavyzdžiais. Gimtoji kalba pasitelkiama tik prireikus paaiškinti prasmę	0/1/2
	5. Požiūris į darbą	Mokytojas pažįsta savo privalumus ir trūkumus, yra linkęs apmąstyti savo pamokos planą ir veiklą joje	0/1/2
			Iš viso: 12
			SUMA: 60
Įvertinimas balais: 0-29 – nepatenkinamai (1); 30-37 – patenkinamai (2); 38-45 – vidutiniškai (3); 46-53 – gerai (4); 54-60 – puikiai (5).			

Naujos pareigos – mokomosios praktikos koordinatorius

Mūsų fakultete darbas organizuojamas taip, kad dėstytojai dirba pasidaliję į skyrius pagal konkrečius dalykus (kultūros ir visuomenės, kalbos praktikos, kalbotyros, literatūros, metodikos skyrius). Už kiekvieno tokio skyriaus darbą atsako jo vadovas, arba koordinatorius, kuris kartu yra fakulteto dekanas pavaduotojas ir palaiko ryšius su studentais klausimais, kurie susiję su jo skyriaus darbu.

Anksčiau vienas žmogus – metodikos skyriaus koordinatorius – buvo atsakingas ne tik už mokomojo plano problemas bei tyrimų programos koordinavimą, bet ir už mokomosios praktikos parengimą bei vedimą. Ištyrimo paaiškėjo, kad mokomajai praktikai parengti ir vesti reikia labai daug pastangų ir laiko, todėl atsirado naujos mokomosios praktikos koordinatoriaus pareigos.

Dabar šį darbą dirba metodikos instruktorius, kuris atsako ne tik už metodikos seminarus, bet taip pat už mokomųjų praktikų pirmojo etapo (70-90 studentų, kurių specialybė – anglų kalba ir literatūra, lankymasis mokyklose) ir antrojo etapo (pamokų vedimas mokyklose) rengimą. Koordinatorius palaiko glaudžius ryšius su praktikos vadovais ir kas savaitę lankosi mokyklose, kuriose studentai atlieka praktiką, norėdamas sužinoti, kaip jiems sekasi, ir duoti patarimų, ką ateityje reikėtų tobulinti. Kad šiems apsilankymams pakaktų laiko, koordinatoriui pedagoginio darbo krūvis universitete sumažintas keturiomis paskaitomis per savaitę.

Šios pareigos nėra nuolatinės. Kasmet jas eina vis kitas fakulteto dėstytojas. Tokiai sistemai sutartinai pritarė ir fakulteto dėstytojai, ir mokytojai praktikos vadovai, ir patys praktikantai, nes ji suteikia koordinatoriui galimybių asmeniškai pažinti praktikos vadovus, pabendrauti su daugiau praktikantų ir palaikyti kasdienius ryšius su mokykla, kurioje vyksta praktika.

Mokytojų praktikos vadovų seminarai

Iš apklausos matyti, kad mokytojai praktikos vadovai pageidauja seminarų, kuriuose būtų aptariami naujausi užsienio kalbų mokymo metodikos laimėjimai ir kryptys. Atsižvelgdami į tai ir bendradarbiaudami su visu metodikos kabinetu, ėmėme rengti vienos savaitės profesinio tobulinimo programas visiems praktikos vadovams.

Metodikos seminarų pakeitimai

Apibendrinę klausimyno atsakymus, priėjome prie išvados, kad apskritai studentai yra patenkinti metodikos seminarų turiniu. Tačiau jie pageidavo daugiau praktikos, o mažiau teorijos. Tuo remdamiesi, pakeitėme metodikos programą. Į du pirmuosius semestrus, kurių metu studentai supažindinami su anglų kaip užsienio kalbos mokymo teorija ir praktika, pasiūlėme įtraukti 45 minučių pamoką (tiek pat trunka ir pamoka mokykloje), kad jau pirmajame pažinties su anglų kalbos mokymo teorija etape studentai pamatytų, kaip teoriniai principai diegiami į praktiką. Tiesa, šios pamokos nėra privalomos: ar jas įtraukti, sprendžia pats dėstytojas.

Paskutiniame semestre seminaruose nagrinėjama Nacionalinė ugdymo programa, aptariami testavimo, vertinimo, mokymo proceso organizavimo ir programos rengimo klausimai. Būsiami mokytojai sudaro 20 pamokų programą (klasė, kalbos mokėjimo lygis ir mokinių skaičius pasirenkami savo nuožiūra), kurioje nagrinėjama konkreti tema (pavyzdžiui, žodyno turinimas ugdant skaitymo įgūdžius, gramatikos mokymas ugdant kalbėjimo įgūdžius ir t. t.). Prie šios programėlės būsimas mokytojas prideda konkrečios mokymo pakopos uždavinių analizę ir savarankiškai parengtą testą, leidžiantį nustatyti, ar užsibrėžti tikslai buvo pasiekti. Daug dėmesio skiriama seminaruose nagrinėtų klausimų perimamumui ir sąsajoms su kitais programos dalykais.

Pabaiga

Minėti programos pakeitimai buvo įdiegti 2001-2002 mokslo metais, ir dabar stebime, kaip sekasi juos įgyvendinti. Pirmųjų metų patirtis ir atsiliepimai leidžia manyti, kad šios ilgai lauktos naujovės, kurioms pritarė visos suinteresuotosios šalys, garantuoja geresnius mokyklos, kurioje studentai atlieka praktiką, ir universiteto (bent jau katedros) darbo santykius.

Vienas svarbiausių mūsų laimėjimų tas, kad sukūrėme formalius praktikantų vedamų įskaitinių pamokų vertinimo kriterijus. Aišku, priprasti prie šių naujovių reikia ir laiko, ir pastangų. Be abejo, labai lauktume ir mokytojų praktikos vadovų, ir savo kolegų pastabų. Šiuo metu rengiame seminarą, kuriame fakulteto dėstytojai ir praktikos vadovai galės padiskutuoti, aptarti kiekvieną vertinimo kriterijų ir pasidalyti mintimis, kaip tuos kriterijus veiksmingiau taikyti rengiant būsimus mokytojus.

Literatūra

Criteria for completing the teaching practice Record of performance (1996). University of Veszprem, Faculty of Teacher Training, English & American Studies Department.

Profile of standards in practical teaching (1997). University of Leeds.

Thesis support booklet (1994). CETT-ELTE.

Andrea Erdei – Lorándó Eötvöso universiteto (Budapeštas, Vengrija) Pedagogikos koledžo dėstytoja, Kalbos ugdymo skyriaus koordinatore. Dėsto anglų (užsienio) kalbos mokymo metodiką ir vaikų literatūrą.

Zsuzsa N. Tóth – Lorándó Eötvöso universiteto (Budapeštas, Vengrija) Pedagogikos koledžo Anglų kalbos ir literatūros katedros vedėja, vyresnioji dėstytoja. Pagrindinės veiklos kryptys anglų (užsienio) kalbos mokytojų kvalifikacijos kėlimas ir mokomosios programos tobulinimas. Pagrindinė tyrimų tema mokytojų mąstysena. Dėsto anglų (užsienio) kalbos mokymo metodiką, akademinį rašymą ir vertimą.
